

BIULETYN *informacyjny*

ZARZĄDU GŁÓWNEGO PTTK
SIERPIEŃ-WRZESIEŃ 1963 Nr 55-56

UCHWAŁA PREZYDIUM ZG PTTK

z dnia 24. VIII. 1963 r.

w sprawie udziału PTTK w obchodach XX-lecia PRL

W roku 1964 przypada XX Rocznica Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej; będzie ona uroczystością obchodzoną w całym kraju. Będzie okazją do podsumowania osiągnięć naszej Ojczyzny we wszystkich dziedzinach życia społecznego i spopularyzowania ich wśród społeczeństwa. W tej dziedzinie nasze Towarzystwo ma do spełnienia poważną rolę. Poprzez turystykę można najpełniej pokazać przemiany, jakie zaszły w naszym kraju, dorobek całego narodu i osiągnięcia poszczególnych regionów i miejscowości.

Turystyka będąc doskonałym środkiem popularyzowania współczesnego krajobrazu Polski stała się sama jako masowa forma wypoczynku, rekreacji i edukacji — wielkim osiągnięciem mas pracujących Polski oraz jednym z ważnych ogniw współczesnego wychowania.

Wyniki rozwoju turystyki i krajoznawstwa w okresie XX-lecia oraz działalność Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego powinny być także przedmiotem popularyzacji i jednym z punktów programów działania komórek PTTK w roku 1964.

Dla uzyskania najlepszych wyników, konieczna jest pełna mobilizacja aktywu naszego Towarzystwa.

Skupienie działaczy i aktywistów PTTK wokół tych zadań, rozwinięcie współpracy ze Związkami Zawodowymi, z organizacjami młodzieżowymi, włączenie się do działalności terenowych Komitetów Obchodów XX-lecia PRL — przyczyni się niewątpliwie do dalszego rozwoju naszego Towarzystwa, rozszerzenia sieci

Kół i Oddziałów w zakładach pracy, zdobyciu nowych zastępów działaczy społecznych.

Prezydium ZG PTTK — uchwala ramowy program udziału PTTK w obchodach XX-lecia PRL.

Zgodnie z ramowym programem, wszystkie ogniwa organizacyjne PTTK opracują swój plan działania w omawianym zakresie na rok 1964 i złożą je w swych jednostkach nadrzędnych.

Określi zobowiązane są do opracowania zbiorczego planu i przesłania go do zatwierdzenia do ZG PTTK.

Ze względu na to, że plany te realizowane będą w dotychczasowych formach działania — wydatki związane z realizacją niniejszej uchwały powinny znaleźć pokrycie w budżetach poszczególnych ogniw PTTK.

Ramowy program udziału PTTK w obchodach XX-lecia PRL

1. Ogniwa organizacyjne PTTK włączają się do miejscowych Komitetów Obchodów XX-lecia PRL, służąc swoją wiedzą krajoznawczą i pomocą swego aktywu w ułożeniu i realizacji terenowych programów obchodów oraz zgłaszają do programów Komitetów terenowych plan swego udziału.

2. Udział PTTK w obchodach XX-lecia powinien obejmować:

a) organizację imprez i wycieczek na szlakach i do miejsc związanych z tematyką XX-lecia (miejsc

w numerze:

- ◆ Uchwała Prezydium ZG PTTK str. 1
- ◆ Komisja do spraw problematyki kulturalnej „ 2
- ◆ Zakłady pracy obiektami turystycznymi „ 2
- ◆ Złota odznaka PTTK „ 3
- ◆ Niektóre problemy przewodnictwa „ 4
- ◆ Imprezy „ 6
- ◆ Finał IV Konkursu Filmów Turystycznych „ 7
- ◆ O czym radzili turyści motorowi „ 8

walk Armii Radzieckiej i Wojsk Polskich, innych historycznych wydarzeń, budowie socjalizmu — zwiedzanie zakładów pracy itp.).

- b) rozwiniecie akcji odczytowej, poświęconej tej tematyce;
- c) organizowanie konkursów i wystaw fotograficznych;
- d) uwzględnienie tematyki XX-lecia PRL, w tym także osiągnięć w dziedzinie turystyki we wszystkich formach propagandy (prasa, radio, film, TV);
- e) przeznaczenie dla tych celów gablot, kącików wystawowych — sal — we wszystkich lokalach i obiektach PTTK.

3. Dla uczczenia XX-lecia PRL zostaną zorganizowane w roku 1964 następujące centralne i ogólnopolskie imprezy turystyczne:

- a) Centralny Zlot pod hasłem: „Poznajemy osiągnięcia Polski Ludowej” w m-cu sierpniu 1964 r. na terenie woj. lubelskiego z udziałem turystów krajowych i krajów socjalistycznych (komisja: piesza, motorowa, koła zakładowe);
- b) pod tym samym hasłem odbędą się ogólnopolskie imprezy organizowane przez wszystkie Okręgi PTTK (z wyjątkiem Lublina);
- c) poza powyższymi imprezami w r. 1964 zostaną zorganizowane:
 - Międzynarodowy Rajd Kolarsko-Mopedowy PTTK — AIT w czerwcu, na terenie woj. olsztyńskiego;
 - Międzynarodowy Spływ Kajakowy na Dunaju, w m-cu czerwcu,

- Międzynarodowy Spływ Kajakowy na Brdzie w m-cu sierpniu,
- Centralny Zlot Szlakami Lenina w m-cu wrześniu na terenie Tatr,
- ew. Centralny Zlot Narciarski (teren i termin do uzgodnienia).

We wszystkich tych imprezach należy uwzględnić tematykę XX-lecia PRL (ogniska, konkursy, propaganda itp.).

5. W celu realizacji nałożonego programu zostaną przygotowane i zorganizowane centralnie przez Dział Zagadnień Krajoznawczych ZG PTTK:

- konspekty odczytów krajoznawczych z dziedziny ochrony przyrody i opieki nad zabytkami, uwzględniające przemiany i osiągnięcia w Polsce Ludowej,
- konkurs fotografii krajoznawczej „Współczesny krajozobraz Polski”;

Dział Zagadnień Krajoznawczych ZG PTTK i Dyr. Foto-Pam:

- serie widokówek o tematyce XX-lecia PRL;
- Dział Prop. i Wydawnictw ZG PTTK:
- składanka i plakat „Turystyka w Polsce Ludowej”;
- ogólnopolska „Zgaduj-Zgadula” w TV i Radio pt. „Czy znasz swój kraj”;
- konkurs na krótkometrażowy film krajoznawczy (udział PTTK w konkursie GKKFiT).

Zadania przewidziane w niniejszym programie dla ogniw terenowych są aktualne również i w 1965 roku.

Zarządzeniem Nr 60 Ministra Kultury i Sztuki z dn. 29 maja 1963 r. w porozumieniu z Przewodniczącym GKKFiT została powołana Komisja do Spraw Problematyki Kulturalnej w Turystyce, działająca jako organ wnioskujący i opiniujący przy Ministrze Kultury i Sztuki.

Zadaniem Komisji jest ustalenie form powiązania ruchu turystycznego z problematyką kulturalną, w szczególności w sprawach: kalendarza imprez turystycznych i kulturalnych, folderów propagujących tereny i imprezy, zagospodarowania obiektów zabytkowych, szkolenia kadr obsługi ruchu turystycz-

KOMISJA DO SPRAW PROBLEMATYKI KULTURALNEJ W TURYSTYCE

nego, działalności filmowej itp.

W skład Komisji, której Przewodniczącym jest ob. Z. Garstecki — v-minister Kultury i Sztuki, wchodzi m. in.: mgr St. Ostrowski — dyrektor Departamentu Ruchu Turystycznego GKKFiT oraz mgr J. Przezdziecki — v-prezes ZG PTTK.

Regulamin Komisji ustala, że posiedzenia zwołuje Przewodniczący z własnej inicjatywy lub na wnio-

sek 1/3 członków komisji w zasadzie raz na dwa miesiące. Na każdym posiedzeniu członkowie Komisji składają sprawozdanie z wykonania uchwał, powierzonych im do realizacji.

Na najbliższym posiedzeniu, które odbędzie się we wrześniu członkowie Komisji zajmą się ustaleniem najważniejszych szlaków i ośrodków masowej turystyki oraz potrzebą rozwoju ich zagospodarowania kulturalnego. Drugim punktem zebrania będzie omówienie Kalendarza imprez kulturalnych i turystycznych na rok 1964.

ZAKŁADY PRACY — OBIEKTAMI TURYSTYCZNYMI

W jaki sposób zapewnić krajoznawstwu współczesną treść, zapoznać turystów nie tylko z dorobkiem pokoleń minionych, lecz także wynikami naszego pokolenia: zdobyczami ustrojowymi, nowoczesną techniką?

W poszukiwaniu odpowiedzi organizatorzy turystyki wysunęli postulat udostępnienia do zwiedzania zakładów pracy. W dniu 24.II.1962 r. Prezes Rady Ministrów podpisał zarządzenie Nr 14. Zakłady pracy w Polsce zostały udostępnione turystom do zwiedzania.

Oczywiście, zwiedzanie zakładów pracy nie wyczerpuje problemu współczesnego krajoznawstwa, pozostają jeszcze takie działy, jak:

współczesna twórczość kulturalna, architektura itp., lecz w problematyce tej zakłady pracy zajmują czołową pozycję. Wynika to ze skoncentrowanego występowania na terenie zakładów osiągnięć wielu dziedzin działalności ludzkiej w zakresie socjalnym, budownictwa, techniki itp.

Lista zakładów pracy wytypowanych do zwiedzania, na podstawie decyzji poszczególnych resortów, obejmuje 432 pozycje.

Lista zakładów faktycznie udostępnionych jest znacznie węższa i obejmuje aktualnie 203 pozycje.

Znajduje się wśród nich: Nowa Huta, Huta „Kościszko”, ZPP im. Marchlewskiego w Łodzi, Pafawag we Wrocławiu, Zakłady Mechaniczne „Ursus”, Stocznia Gdańska, Zakłady Azotowe w Kędzierzynie, Fabryka Kosmetyków „Lechia” w Poznaniu i wiele innych większych i mniejszych.

Nie można zbyt dziwić się temu, że po upływie półtora roku nie wszystkie wytypowane zakłady zostały udostępnione. Dla wielu z nich

nowa rola polegająca na połączeniu funkcji obiektu produkcyjnego z funkcją obiektu turystycznego oznacza konieczność przezwyciężenia niemałych trudności. Nie wystarcza otworzyć bramy zakładu i wpuszczać wszystkich chętnych.

Trzeba przede wszystkim przygotować trasy zwiedzania. Trasa musi z reguły spełniać następujące warunki:

- ukazywać zwiedzającym maksimum procesu technologicznego w toku produkcji, o ile to możliwe, od początku procesu produkcyjnego do jego zakończenia.

- uwzględnić bezpieczeństwo zatrudnionych i zwiedzających,

- zapewnić, aby zwiedzanie nie powodowało żadnych zakłóceń procesu produkcji.

Oznacza to potrzebę wprowadzenia odpowiednich ogrodzeń lub nawet pomostów, w niektórych zakładach uruchomienia wypożyczalni ubrań ochronnych lub zasłon ogniowych, przygotowania pomieszczeń na bagaże itp.

(dalszy ciąg na str. 10)

ZŁOTA ODZNAKA PTTK

ZARZĄDZENIE w sprawie trybu składania wniosków o nadanie ZŁOTEJ ODZNAKI PTTK

W roku bieżącym mija 10 lat od daty ustanowienia Złotej Odznaki PTTK, jako odznaczenia nadawanego działaczom naszego Towarzystwa za wybitne osiągnięcia na polu krzewienia turystyki i krajoznawstwa. W tym okresie nadano 757 odznak. Stwierdzając, że Złota Odznaka jako wyraz uznania a zarazem czynnik pobudzający inicjatywę osiąga w pełni zamierzone cele, Zarząd Główny PTTK pragnie podkreślić, że ranga tego odznaczenia i jego dalsza funkcja zachowa swe znaczenie tylko wówczas, jeśli zasady jej nadawania i kryteria oceny zasług będą przez instancje Towarzystwa przestrzegane z wyjątkową starannością i dużym poczuciem odpowiedzialności. Ponieważ dotychczasowy regulamin odznaki zawierał wiele luk i niejasności, zwłaszcza w odniesieniu do trybu postępowania przy przedstawianiu wniosków, Zarząd Główny PTTK na plenarnym posiedzeniu w dn. 1 czerwca 1963 r. uchwalił nowy regulamin oraz konieczność wydania przepisów wykonawczych, które w sposób zasadniczy powinny wpłynąć na usprawnienie tej akcji. Oddając do rąk działaczy poniżej podane przepisy Zarząd Główny wyraża przekonanie, że instancje terenowe PTTK dołożą wszelkich starań, ażeby sprawy te były otoczone szczególną troską i opieką.

W celu unormowania trybu postępowania przy składaniu wniosków o nadanie Złotej Odznaki PTTK, na podstawie § 18 Regulaminu Złotej Odznaki ustala się co następuje:

1. Inicjatywę o nadaniu Złotej Odznaki PTTK mogą podejmować wszystkie jednostki organizacyjne PTTK.

2. Wnioski odpowiadające przepisom regulaminu Złotej Odznaki zgłaszają do Kapituły:

- dla członków Oddziałów PTTK — Zarządy Oddziałów
- dla członków Zarządów Okręgów oraz Okręgowych Komisji Społecznych — Zarządy Okręgów,
- dla członków terenowych placówek GOPR — Zarząd GOPR,
- dla członków ZG i działaczy społecznych Komisji ZG — Prezydium ZG w przypadkach działaczy Komisji ZG w porozumieniu z Prezydium odpowiednich Komisji,
- dla członków Zarządu GOPR — Prezydium ZG,
- dla członków GKR i GSK — ich Prezydium,
- dla osób prawnych i nieczłonków PTTK — Prezydium ZG.

3. Składanie i opiniowanie wniosków o nadanie Złotej Odznaki PTTK winno przebiegać jak następuje:

- wnioski, dotyczące osób wymienionych w punkcie 2 lit. a nin. Zarz. — Zarząd Oddziału po zaopiniowaniu przekazuje do Zarządu Okręgu ten z kolei po wyrażeniu swojej opinii przekazuje bezpośrednio do Kapituły Złotej Odznaki PTTK,
- wnioski dotyczące osób lub instytucji wymienionych w p-cie

2 lit. b, c, d, e, f, g instancje wnioskujące po zaopiniowaniu przekazują bezpośrednio do Kapituły Złotej Odznaki PTTK.

4. Kapituła zgłoszone wnioski po rozpatrzeniu i zaopiniowaniu w swą opinię — decyzje przekazuje:

- w przypadku pozytywnym do Zarządu Głównego PTTK celem nadania odznaki,
- zwraca wnioski do uzupełnienia lub wyjaśnienia,
- wnioski odrzuca.

5. Wnioski o nadanie odznaki należy nadsyłać do Kapituły co najmniej na 3 miesiące przed przewidywanym terminem nadania, określonym w § 6 pkt a i b Regulaminu Złotej Odznaki.

6. Wnioski zgłaszane w przypadkach nagłych (§ 6 pkt c Regulaminu Złotej Odznaki) winny być opatrzone dodatkowo uzasadnieniem nagłości.

7. Wnioski o nadanie Złotej Odznaki winny być składane w jednym egzemplarzu, na odpowiednim formularzu, jak najdokładniej wypełnionym i opatrzone w daty oraz podpisy instancji, przy czym uzasadnienie wniosku musi obrazować w sposób nie budzący wątpliwości zasługi i osiągnięcia kandydata do odznaczenia w zakresie działalności społecznej. Nie uczynienie zadość tym wymaganiom zwalnia Kapitułę od rozpatrywania wniosku.

8. Korespondencja w sprawach nadania odznaczenia prowadzona między Kapitułą i instancją wnioskującą powinna być traktowana jako poufna.

9. Zarządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1 czerwca 1963 r.

Sekretarz (Z. Wróblewski) Prezes (P. Gajewski)

REGULAMIN ZŁOTEJ ODZNAKI PTTK

I. Kapituła Złotej Odznaki

§ 1. Kapituła Złotej Odznaki PTTK, zwana w dalszych postanowieniach — Kapitułą — jest organem kwalifikacyjno-wnioskującym Zarządu Głównego PTTK.

§ 2. Liczbę i skład osobowy Kapituły, nieprzekraczający liczby 11 osób, ustanawia i wybiera każdorazowo Zarząd Główny na okres swojej kadencji, spośród działaczy PTTK, odznakę tę posiadających,

§ 3. Kapituła na pierwszym swoim posiedzeniu wybiera spośród swego grona przewodniczącego, zastępcę przewodniczącego i sekretarza, którzy tworzą Prezydium Kapituły.

§ 4. Kapituła działa kolegialnie na posiedzeniach w obecności co najmniej połowy swego składu, w tym przewodniczącego Kapituły bądź jego zastępcy.

§ 5. Przewodniczący Kapituły bądź jego zastępca w szczególnych wypadkach może postanowić, że nagłe wnioski o nadanie Złotej Odznaki będą mogły być rozpatrywane i zakwalifikowane przez Prezydium Kapituły z obowiązkiem przedłożenia zakwalifikowanych wniosków do zatwierdzenia Plenum Kapituły.

§ 6. Złota Odznaka nadawana jest w zasadzie trzy razy do roku z okazji:

- 1 stycznia (data połączeniowa PTT i PTK), 1 maja (Święto Pracy) i 22 lipca (Święto Odrodzenia), oraz,
- z okazji jubileuszu instytucji lub osoby
- w wyjątkowych wypadkach nagłych.

§ 7. Posiedzenia Kapituły zwołuje przewodniczący, bądź jego zastępca co najmniej na dwa tygodnie przed posiedzeniem Plenum Zarządu Głównego, poprzedzającym terminy nadawania Złotej Odznaki zawarte w postanowieniach § 6 regulaminu.

(dalszy ciąg na str. 9)

Ostatnio w prasie pojawia się coraz więcej publikacji na temat przewodników. Pisz się o nich pozytywnie, czasem krytycznie, wytyka się błędy i niedociągnięcia, wysnuwa wnioski i wysuwa projekty mniej lub więcej słuszne, zmierzające do polepszenia sytuacji na tym odcinku pracy turystyczno-krajoznawczej, pracy par excellence kulturalno-wychowawczej.

Rozwijający się w szybkim tempie ruch turystyczno-krajoznawczy, obejmujący milionowe rzesze uczestników i dziesiątki tysięcy wycieczek rocznie, wymaga fachowego kierownictwa, wymaga dużej liczby przewodników.

Mamy obecnie w Polsce około 3.300 przewodników miejskich, terenowych, górskich i zakładowych, zorganizowanych w kołach działających przy Oddziałach PTTK. Liczba na oko duża, lecz nie wystarczająca do obsłużenia wszystkich wycieczek, zwłaszcza w sezonie letnim. Co roku odbywają się kursy szkoleniowe dla kandydatów na przewodników, co roku spośród tych kandydatów przeciętnie zaledwie 25% zdobywa uprawnienia przewodniczące. Równocześnie wykuszają się, z różnych przyczyn, szeregi uprawnionych przewodników. W rezultacie więc przyrost jest zbyt powolny. Należy zatem wzmocnić poważnie akcję naboru kandydatów na przewodników, przeprowadzić kursy szkoleniowe, a jednocześnie prowadzić stałą akcję szkolenia wewnętrznego w kołach w celu podniesienia kwalifikacji dotychczasowych przewodników. Wymagania, jakie stawia się kandydatom na przewodników, muszą być dość wysokie, gdyż programy kursów obejmują szeroki wachlarz wiadomości z różnych dziedzin, potrzebnych przewodnikowi. Przeciętnie, dla zdobycia minimum podstawowych wiadomości, kurs powinien trwać około 3 miesięcy, obejmując wykłady teoretyczne i zajęcia praktyczne. Po ukończeniu kursu i uzyskaniu uprawnień, przewodnik w kole powinien przechodzić dalsze szkolenie wewnętrzne w celu uzupełnienia i pogłębiania swych wiadomości i umiejętności.

Tak wygląda ta sprawa w teorii. W praktyce bywa niekiedy inaczej.

Bywa i tak, że wystarczy, gdy przewodnik będzie znał topografię swego terenu uprawnień, „liźnie” trochę wiadomości z zakresu historii, architektury i ogólnych wiadomości o swoim terenie i już jest gotowy do prowadzenia wycieczek. Nic bardziej błędnego nad takie stanowisko.

Przewodnik powinien być nauczycielem wszechstronnym, powinien umieć wyjaśnić wiele zjawisk,

jakie napotyka na swej drodze wycieczka, by stały się zrozumiałe i bliskie. Powinien być wychowawcą licznych rzesz turystycznych w zakresie kulturalnego zachowania się, obcowania z przyrodą, umiejętności dialektycznego patrzenia na otaczający go świat. Powinien umieć wzbudzać zainteresowania uczestników, nie nudzić ich i nie męczyć.

Aby jednak osiągnąć te efekty, wiedza i umiejętności przewodnika, a zwłaszcza opanowanie metodyki prowadzenia wycieczek, powinny być wszechstronne i gruntowne. Przewodnik przy tym powinien zwracać uwagę na czystość języka, poprawność wymowy i budowy zdań, być przy tym wesoły, koleżeński, grzeczny ale zarazem stanowczy i zdecydowany.

NIEKTÓRE PROBLEMY PRZEWODNICTWA

Walory te osiągnąć można przez stałe kształcenie się w odpowiednich kierunkach tak indywidualnie, jak i zbiorowo.

W niektórych naszych oddziałach nie docenia się tego, że przewodnik to żywa propaganda PTTK — to propagator współczesnego krajoznawstwa, które jest zasadniczym kierunkiem naszej działalności. Polega bowiem ono nie tylko na poznawaniu zabytków, historii ubiegłych wieków i podziwianiu piękna natury — lecz na poznawaniu historii czasów najnowszych, rozwoju technicznego, rozbudowy zakładów przemysłowych, miast, osiedli, zdobyczy socjalnych, jednym słowem całej gamy zagadnień współczesnych, które powinien znać i na które przewodnik powinien zwracać uwagę wycieczkom. Na tym bowiem polega rola ideologiczno-wychowawcza każdego przewodnika.

Dlatego też na sprawy przewodnictwa, które wskutek rozwoju turystyki wywołują coraz większe zainteresowanie naszego społeczeństwa, powinny zwrócić baczną uwagę wszystkie nasze komórki organizacyjne.

Wiele instytucji, fabryk, biur i urzędów oraz szkół i organizacji turystycznych prowadzących działalność wycieczkową korzysta z tzw. pilotów lub zleca prowadzenie wy-

cieczki jednemu spośród uczestników. Nic dziwnego, że wycieczki takie, pozbawione fachowego przewodnika, nie odnoszą właściwych korzyści, pozbawione są możliwości wszechstronnego poznania kraju, jego walorów i jego osiągnięć. Jest to poważny błąd, któremu przy odpowiednim zwiększeniu kadry przewodników, będzie można w przyszłości zapobiec.

Działalność takich pseudo-przewodników pozostaje w kolizji z przepisami państwowymi, a ponadto wpływa często na jakże mylną ocenę przewodników i na opinię o pracy PTTK — z którymi nie wspólnego nie mają.

Praca przewodnika jest pracą społeczną, gdyż taki jest jej charakter, chociaż przeważnie jest płatną. Przewodnik w zasadzie pracuje na zlecenie w czasie wolnym od zajęć zawodowych, w niedziele i święta, w czasie swych urlopów. Niewielu jest przewodników, dla których ta praca jest niemal zawodową, gdyż innej się nie poświęcają. Znakomita większość przewodników to amatorzy, pracujący zawodowo w różnych instytucjach gospodarczych, administracyjnych lub społecznych. I wskutek tego powstaje zjawisko na które dotychczas nie zwracano odpowiedniego lekarstwa — brak przewodników w dni powszednie, a zwłaszcza w godzinach pracy.

Należy zatem znaleźć jakieś środki zaradcze.

Przede wszystkim starać się zainteresować przewodnictwem osoby nie pracujące zawodowo, jak młodszych emerytów, nie pracujące panie domu, nauczycieli w okresie wakacyjnym, młodzież studiującą, emerytów. W pewnym stopniu zapelni to powstające luki. Poza tym należy skreślić, zawieszać w uprawnieniach lub pozbawiać uprawnień przewodników nieczynnych, tzw. „martwy dusze”. Dbać o prawidłowy przydział wycieczek wszystkim przewodnikom, zgodnie z deklarowaną przez nich w „Deklaracji Pracy” ilością wycieczek. I wreszcie zobowiązać przewodników do prowadzenia wycieczek nie tylko długotrwałych, lecz i tych kilkugodzinnych, zwłaszcza w miastach o dużym nasileniu ruchu turystycznego.

Trudno jest wyczerpać w krótkim artykule wszystkie problemy związane z pracą przewodnika.

Na łamach naszego „Biuletynu” otwieramy dyskusję nad problemami przewodniczkimi, oczekując wniosków i projektów zmierzających do poprawy stosunków, do usprawnienia działalności PTTK na tym odcinku.

Oczekujemy na głosy przewodników.

PREZYDIUM

WBRADUJE

W sezonie letnim odbyły się 4 zebrania Prezydium ZG PTTK w dniach 19.VI, 3.VII, 14.VIII, 21.VIII br. Omawiano sprawy BTZ, pracującego pod nowym kierownictwem, oraz Foto-Pam.

— Do Krajowego Komitetu UNESCO Prezydium delegowało swego przedstawiciela w osobie prof. dr Stanisława Herbsta.

— Na wniosek Komitetu Uczczenia Pamięci dr M. Orłowicza i K. Sosnowskiego uchwalono nadać nazwy:

Dom Turysty PTTK im. dr M. Orłowicza w Warszawie

DNI OCHRONY ZABYTEKÓW

Dni Ochrony Zabytków, w roku bieżącym zapoczątkował w Warszawie Zjazd 40 najwybitniejszych Opiekunów z całej Polski. Było to spotkanie Opiekunów z przedstawicielami Ministerstwa Kultury i Sztuki oraz członkami Prezydium Zarządu Głównego, jak również z aktywnym społecznym naszej organizacji w Ciechanowie i Pultusku. Notatkę o tym Zjeździe zamieściliśmy w poprzednim numerze B.I.

Duże znaczenie dla upowszechnienia społecznej akcji opiekuńczej nad zabytkami miały narady i zjazdy regionalne w skali okręgów i powiatów. Narad takich odbyło się 7, a były one zorganizowane przez Okręgi: 1) Bydgoszcz, 2) Koszalin, 3) Kraków, 4) Olsztyn, 5) Poznań, 6) Szczecin i 7) Wrocław. Wzięło w nich udział ok. 500 Opiekunów nad Zabytkami jako działaczy PTTK.

Najlichniesza była narada zorganizowana przez Okręg Wrocławski, wzięło w niej udział 100 Opiekunów i działaczy terenowych Rad Narodowych. Z wyjątkiem zjazdów w Krakowie i Olsztynie, pozostałe zjazdy były finansowane przez Prezydium Wojewódzkich Rad Narodowych — Wydziały Kultury i Wojewódzkie Urzędy Konserwatorskie. Włączenie do akcji opiekuńczej nad zabytkami terenowych Rad Narodowych jest dużym krokiem naprzód i rokuje nadzieję na szerokie rozwinięcie tej akcji w przyszłości.

J. Kołodziejczyk

Wakacje w mieście nie muszą być nudne

Z uznaniem należy powitać postawę PTTK we Wrocławiu, które na apel „Słowa Polskiego” o zorganizowanie dzieciom pozostającym w mieście podczas wakacji miłego odpoczynku i pożytecznej rozrywki, wyraziło gotowość zagwarantowania fachowej obsługi w czasie spacerów oraz kilkugodzinnych a nawet całonocnych wycieczek.

Tą pożyteczną akcją zajęli się przewodnicy sudeccy i nizinni zrzeszeni w Kole Przewodników Terenowych.

Główny Szlak Sudecki im. dr M. Orłowicza
Dom Turysty PTTK im. K. Sosnowskiego w Krakowie.

— Przyjęto sprawozdanie z wykonania planu wcześniejszych w sezonie zimowym 1962–63, podkreślając przy tym, że działalność czasową Prezydium traktuje jako poważny odcinek popularyzacji turystyki. Jednocześnie Prezydium dało cały szereg zaleceń do stosowania przy układaniu programu na przyszły sezon zimowy.

— Zdecydowano o wprowadzeniu w życie uchwały V Plenum ZG o powołaniu Biura Ekonomiczno-Finansowych w Okręgach z dniem 1.X.br.

— Przyjęto informację o stanie prac przy organizacji rajdu kolarsko-motorowego zleconego nam przez AIT do realizacji w 1964 r.

— Podjęto uchwałę Prezydium na temat udziału PTTK w obchodach XX-lecia PRL.

— Powierzono Komisji Zagranicznej wspólnie z KTP i KTG przeanalizowanie celowości przystąpienia PTTK do Międzynarodowej Federacji Marszów na Orientację (IOF).

To nowego w KOMISJACH

KOMISJA MŁODZIEŻOWA

Podobnie jak w roku ubiegłym Komisja Młodzieżowa ZG PTTK w okresie wakacji organizowała obozy o charakterze szkoleniowo-wypoczynkowym dla młodzieży szkolnej i pracującej. Na obozach tych młodzież zdobywała przygotowanie niezbędne do organizacji turystyki w swoim środowisku, a więc w szkole czy zakładzie pracy. Szkolenie odbywa się w trzech kierunkach: turystyki pieszej, kajakowej i kolarskiej.

Komisja Młodzieżowa poprzez Oddziały: PTTK w Żninie, Międzyuczelniany w Warszawie i przy Zakładach Cegielskiego w Poznaniu zorganizowała trzy obozy stałe po 150 osób każdy w woj. poznańskim i bydgoskim.

1. Obóz w Sierakowie — dla młodzieży szkolnej — organizator: Oddział Międzyuczelniany PTTK w Warszawie.

2. Obóz w Żninie — dla młodzieży szkolnej — organizator: Oddział PTTK w Żninie.

3. Obóz w Owczegłowach — dla młodzieży pracującej — organizator: Oddział PTTK przy Zakładach Cegielskiego w Poznaniu.

Ponadto zorganizowano pięć obozów wędrownych po 20 osób każdy.

Oddział Międzyuczelniany w Warszawie prowadził w Bieszczadach dwa obozy dla młodzieży ze szkoły przyzakładowej Zakładów T-12 na Żeraniu.

W Beskidzie Niskim Oddział Międzyuczelniany z Krakowa prowadził dwa obozy dla młodzieży z Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Krakowie.

Na terenie Pojezierza Pomorskiego Oddział Międzyuczelniany w Gdańsku zorganizował obóz dla młodzieży szkolnej.

W bieżącym roku z wypoczynku organizowanego przez Komisję Młodzieżową ZG PTTK skorzystało przeszło 550 osób.

Obozy o w/w charakterze organizujemy — jak już wspomnieliśmy po raz drugi i sądząc z dotychczasowych opinii zarówno uczestników jak i organizatorów są one dobrą formą szkolenia i przygotowania młodzieży do prawidłowego uprawiania turystyki.

ZŁOT AKTYWU KÓŁ ZAKŁADOWYCH

W dniach 9—11.VIII. odbył się pierwszy Turystyczny Złot Aktywu Kół Zakładowych, z zakończeniem w Szczecinie-Dąbiu. Złot miał rangę centralnej imprezy 1000-lecia i odbył się pod hasłem: „Ziemie Zachodnie odwiecznie polskie”. Głównymi jego celami było poznanie uczestników z pięknem i osiągnięciami gospodarczymi Ziemi Pomorza Zachodniego oraz zachęcenie członków Kół Zakładowych PTTK do zorganizowanego uprawiania turystyki.

Organizatorami imprezy, na zlecenie CRZZ i ZG PTTK były — WKZZ i ZO PTTK w Szczecinie.

W uroczystościach zakończenia Złotu Aktywu i w Sejmiku Kół Zakładowych wzięli udział V-Przewodniczący CRZZ, Prezes ZG PTTK tow. Piotr Gajewski, V-Przewodniczący GKKFiT tow. Michał Jekiel oraz liczni przedstawiciele władz wojewódzkich.

Bogaty program imprezy przewidywał zwiedzanie województwa szczecińskiego po opracowanych ciekawych trasach. Konkursy sprawności turystycznych — ogniska, gawędy, wyświetlanie filmów turystycznych, zwiedzanie z przewodnikami Stoczni Szczecińskiej i Szczecina, Sejmik Aktywu Kół Zakładowych, na którym przedstawiciele turystycznego aktywu zakładowego mieli możliwość omówienia takich zagadnień, jak:

- 1) rozwój sieci Kół Zakładowych PTTK,
- 2) formy pracy Kół Zakładowych PTTK,
- 3) szkolenie organizatorów turystyki,
- 4) dorobek w zakresie turystyki i współczesnego krajoznawstwa wśród pracowników i ich rodzin na przestrzeni ostatniego roku.

Program pomyślany dobrze, ale na pewno dałby uczestnikom więcej zadowolenia, gdyby organizator sprawniej go organizował.

Dobrze przeprowadzono konkursy sprawności turystycznych oraz przygotowano Sejmik Kół Zakładowych, na którym po ciekawej dyskusji zapadła następująca uchwała:

1. Uczestnicy stwierdzają, że spotkania Aktywu Kół Zakładowych jak dotychczas są potrzebne i konieczne, gdyż dają możliwość skonfrontowania zamierzeń i planów z praktyką, pozwalają na wymianę doświadczeń, wypracowanie dalszych form i na usprawnienie w pracy nad rozwojem turystyki i krajoznawstwa.

2. Uczestnicy narady — zebrani na Sejmiku Aktywu Kół Zakładowych PTTK stwierdzają, że kierunki działania wytyczone przez CRZZ i ZG PTTK w sprawie rozwoju w zakładach pracy turystyki, krajoznawstwa i wypoczynku po pracy — są realizowane prawidłowo i należy je dalej rozwijać.

3. Uczestnicy Sejmiku postulują wzmoczenie pomocy ze strony Związków Zawodowych i PTTK dla pracy i rozwoju Oddziałów i Kół PTTK.

4. Ważnym zadaniem jest dalsze intensywne szkolenie Organizatorów Turystyki dla zapewnienia programu i lepszej organizacji turystyki i wypoczynku masowego załóg robotniczych i ich rodzin.

W tym celu należy wydać również biblioteczki szkoleniowe oraz inne podręczniki metodyczne dla Organizatorów Turystyki.

5. Winniśmy pracować nad pogłębieniem treści wychowawczych w organizowanych imprezach i wycieczkach.

6. Wymagane jest dalsze umocnienie i usprawnienie współpracy Kół

Zakładowych PTTK z Radami Zakładowymi.

7. Intensywniejsze włączenie się poszczególnych ogniw Związków Branżowych do organizacji ruchu turystycznego i krajoznawczego będzie ważną pomocą w tej pracy i zapewni sprawniejsze wykonanie zadań.

Na piątkę zdał egzamin nowo powstały zakładowy Oddział PTTK przy Stoczni Szczecińskiej, którego aktyw bardzo dobrze zorganizował zwiedzanie tej Stoczni.

W Zlocie wzięło udział ok. 1300 turystów reprezentujących turystykę pieszą, kolarską, motorową, kajakową i żeglarską. Najliczniejszą i najlepiej zorganizowaną grupą była drużyna Oddziału PTTK przy HCP Poznań oraz drużyna Oddziału PTTK przy Hucie im. Lenina.

RAJD KOLARSKI

W dniach 14 i 15 sierpnia przy wsi Huzele koło Leska odbył się XII Ogólnopolski Rajd Kolarski PTTK organizowany przez Komisję Turystyki Kolarskiej ZG PTTK.

Udział wzięło w nim ok. 500 kolarzy, którzy przebywali trasy od 2—14.VIII.

Na zakończenie Rajdu w Lesku odbyło się szereg atrakcyjnych imprez sprawnościowych, jak „Rajd na regularność” (I miejsce kol. Zbigniew Kopka z Klubu PTTK Zabrze), Tor Przeszkód (I miejsce — kol. Włodzimierz Rutkowski z PZKol. Łódź). Ze względu na złą pogodę zrezygnowano z „Rajdu na przełaj” i z konkursu sprawności turystycznych.

Proponując przechodni najlepiej działającą Okręgową Komisję Turystyki Kolarskiej otrzymała po raz trzeci OKTKol. w Katowicach, II miejsce — OKTKol. Łódź, III — OKTKol. Poznań. Przy ognisku zorganizowano Zgaduj-Zgadulę o tema-

tyce krajoznawczej i „fachowej” — kolarskiej.

Nagrodę w postaci sprzętu turystycznego uzyskał kol. Edward Oleksy.

Wycieczką do Jabłonek i złożeniem wieńca u stóp pomnika gen. Świerczewskiego oraz przejazdem do zapory wodnej w Myczkowcach zakończono program zwiedzania okolicy Leska.

Bardzo wydatna pomoc miejscowych władz Leska i wsi Huzele w zakresie organizacyjnym, sprzętowym i materiałowym i niesłychanie życzliwy stosunek do organizatorów — uczestników oraz mieszkańców zapewnił miłą, serdeczną atmosferę Rajdu, a zwłaszcza jego zakończenie, na które przybyli przewodniczący Powiatowej i Miejskiej Rady Narodowej, Prezes Okręgu PTTK i Oddziału w Lesku oraz przedstawiciele wszystkich miejscowych instytucji i organizacji sportowych.

CENTRALNY ZŁOT 1000-LECIA pod hasłem „Poznajemy Budowlę Socjalizmu” Wigry — 20-22. VII. 1963 r.

Centralny Złot 1000-lecia nad Wigrami był trzecią w roku bieżącym imprezą tej rangi organizowaną wspólnie przez Związki Zawodowe i PTTK.

W ramach złotu odbył się VIII Centralny Zjazd Motocyklowo-Samochodowy i Mopedowy.

Na imprezę przybyło ok. 1800 osób — w tym największe grupy tworzyli motorowcy (ok. 800 osób) i uczestnicy tras krajoznawczych (ok. 700 osób). Kolarze, piechurzy, kajakarze, żeglarze i pletwonurkowie przybyli na metę Złotu w ilości ok. 300 osób.

Miłymi gośćmi złotu była grupa turystów z NRD i delegacja Litewskiej Republiki Radzieckiej. Poza tym na Złot przybyło ok. 1500 osób z okolicznych wsi, które brały także udział w imprezach przygotowanych przez organizatorów.

Duże zainteresowanie zlotem wykazały miejscowe władze ułatwiając sprawne przeprowadzenie imprezy.

Przygotowanie pod względem organizacyjnym tak złotu jak i zjazdu było bardzo staranne i dobre. Kierownictwo obu imprez składające się z aktywistów i pracowników etatowych WKZZ, Okręgu i Oddziału

CENTRALNY ZŁOT 1000-LECIA

(dalszy ciąg ze str. 6)

lu PTTK w Białymstoku zrobiło wszystko, aby uczestnicy mogli wygodnie i przyjemnie spędzić przeszło dwa dni w miasteczku złotowym.

Miasteczko zlokalizowano nad brzegiem jeziora na pięknym, zalesionym terenie. Tu organizatorzy przygotowali „turystyczne hotele pod namiotami”, strzeżony parking, estradę, pomost, stację benzynową,

punkt pocztowy i PKO, oraz kioski, w których można było zaopatrzyć się w prowiant. Trzy restauracje turystyczne — z których jedna prowadzona była przez DW PTTK Wigry — sprzedawały smaczne i tanie gorące posiłki.

Pomyślano również o wycięciu trzciny i zorganizowaniu strzeżonej pływalni, na której można było zdać egzamin i otrzymać kartę pływacką.

W uruchomionej wypożyczalni

uczestnicy mogli otrzymać sprzęt biwakowy oraz kajaki.

Bardzo starannie przygotowano program Złotu. W pierwszym dniu, po zorganizowaniu biwaków odbyło się oficjalne otwarcie Złotu, po którym nastąpiły występy artystyczne grup ZMS oraz ognisko turystyczne. I tu pierwsze niedociągnięcia organizacyjne. Przy ognisku nie było tradycyjnej gawędy, na którą wszyscy czekali.

W drugim dniu były organizowane do wyboru różnorodne wycieczki autokarowe, piesze lub motorowe, statkiem po jeziorze Wigry oraz regaty żeglarskie i pokazy pletwonurków. W godzinach popołudniowych odbyła się Zgadui-Zgadula z cennymi nagrodami. Wieczorem — karnawał turystyczny, połączony z występami Litewskiego Zespołu Pieśni i Tańca.

PIECHURZY NA SUWALSKICH SZLAKACH

Tradycyjny już IV-Ogólnopolski Wysokokwalifikowany Rajd Pieszy odbył się w roku bieżącym w dniach 4-11 sierpnia na pięknych szlakach Białostoczczyzny, z zakończeniem nad jeziorem Kolesne k/Suwałk.

Organizatorem Rajdu była Okręgowa Komisja Turystyki Pieszej w Białymstoku — na zlecenie Komisji Turystyki Pieszej ZG PTTK, przy współudziale Wojewódzkiej Komisji Zw. Zaw. w Białymstoku.

Celem Rajdu było uczczenie XX-lecia Wojska Polskiego oraz Roku Ziemi Suwalskiej i upowszechnienie turystyki pieszej. W Rajdzie uczestniczyło 230 turystów wysokokwalifikowanych — posiadających już duże doświadczenie i staż w tego rodzaju imprezach. Największa liczba uczestników przybyła z woj. gdańskiego Klub Turystów Pieszych „Babelki”, woj. wrocławskiego klub „Perpedes”, z woj. olsztyńskiego — klub „Muchomory”, oraz z woj. poznańskiego OKTP — Poznań. Razem z turystami polskimi w rajdzie wzięli również udział drużyny z ZSRR, Bułgarskiej Republiki Ludowej, Niemieckiej Republiki Demokratycznej oraz Węgierskiej Republiki Ludowej.

Turyści wędrowali z własnymi namiotami, całym sprzętem turystycznym, posiłki przygotowywali we własnym zakresie. Oprócz tras dowolnie wybieranych i opracowywanych przez turystów, kierownictwo rajdu przygotowało opisy tras wskazanych (podane w regulaminie rajdu): trzydniowych z Raczek, czterodniowych z Olecka, pięciodniowych z Goldapu, sześciodniowych z Elku i siedmiodniowych z Olecka.

Turyści przybywający na metę rajdu zlokalizowaną w lesie nad jez. Kolesne, w pobliżu rzeki Kamionki na daleka już widzieli powiewającą na tle zieleni flagę PTTK i różnobarwne namioty. Malowniczości dodawały rozwieszone nad namiotami proporce drużyn zagranicznych i klubów Turystów Pieszych. W sobotę zapłonęło „Ognisko Przyjaźni”, przy którym zebrał się zgromadzeni turyści polscy i zagraniczni oraz ludność miejscowa.

W imieniu gospodarzy powitał turystów Kierownik Rajdu ob. K. Kopka oraz Prezes ZO PTTK Bia-

łynek ob. M. Rydlewski. Zebrani wysłuchali z zainteresowaniem gawędy prof. A. Patli z Suwałk.

Przewodniczącą KTP ZG PTTK ob. Adam Słomczyński w imieniu Zarządu Głównego i Komisji wręczył drużynom zagranicznym odznaki PTTK oraz zdobyte przez nich Odznaki Turystyki Pieszej.

W niedzielę dnia 11.VIII. odbyły się zawody na orientację w terenie, typu szwedzkiego „sportowego” i turystycznego. Celem organizowanych zawodów było sprawdzenie umiejętności czytania mapy, orientacji w terenie, oraz praktycznego wykorzystania wiadomości z zakresu terenoznawstwa.

W zawodach typu szwedzkiego (opartych na regulaminie IOF) startowały drużyny: radziecka, bułgarska, niemiecka, oraz 2 polskie — zawody polegały na przebyciu w jak najkrótszym czasie bez obciążenia 16 km trasy i odszukaniu punktów kontrolnych — samoobsługowych — oznaczonych międzynarodowym znakiem zawodów. W zawodach typu turystycznego startowało 9 drużyn, w tym jedna węgierska — polegały one na przebyciu trasy 10 km z 2 dniowym ekwipunkiem turystycznym — w tempie przemarszu pieszo, oraz odszukaniu w terenie punktów kontrolnych samoobsługowych.

Pierwsze miejsce w zawodach typu szwedzkiego zajął kol. M. Chmielewski z Wrocławia, II przedstawił NRD kol. W. Grumut, w konkurencji żeńskiej I miejsce zajęła kol. A. Zimostad z Jeleniej Góry. Drużynowo I miejsce zajął Klub Turyst. Piesz. „Perpedes” z Wrocławia.

W zawodach typu turystycznego: I miejsce — Klub Tur. Pieszej „Warszawa da się lubić” z Warszawy, II — Oddziałowa KTP z Jeleniej Góry, III — Klub Tur. Pieszej „Słoneczniki” z Warszawy. Zwycięzcy otrzymali nagrody w postaci drobnego sprzętu turystycznego.

Po uroczystym rozdaniu nagród i zakończeniu rajdu, wśród gwaru i śmiechu, z obietnicą spotkania za rok na V Rajdzie Wysokokwalifikowanym, w jeszcze szerszym gronie, bo z reprezentacjami wszystkich KDL — żegnały polskie drużyny odjeżdżających do Warszawy turystów zagranicznych.

FINAŁ IV KONKURSU FILMÓW TURYSTYCZNYCH „SUITA POLSKA” - zwyciężyła w plebiscycie „Nagrody widzów”

Blisko trzy miesiące trwały pokazy II etapu IV Konkursu Filmów Turystycznych, zorganizowanego przez GKKFiT przy współudziale Zarządu Głównego PTTK i redakcji MT „Światowid”. Pokazy odbyły się w 26 miejscowościach trzech województw: katowickiego, krakowskiego i wrocławskiego oraz w Warszawie.

Program pokazów składał się z 7 krótkometrażówek turystycznych, wytypowanych przez Jury Nagrody Widzów. Znalazło się wśród nich: — 4 filmy nagrodzone przez Jury „ŚLADEM BYRCYNOwych WSPOMINKÓW” — I nagroda, „SUITA POLSKA” i „NIOBE” — II nagrody oraz „ZAMARLA TURNIA” — nagroda specjalna;

— 3 filmy nienagrodzone („NAŁĘCZOWSKA JESIEŃ”, „KWIATY Z ZALIPIA” i „CZTERY OBlicZA MAZOWSZA”).

Po obliczeniu „Kart Plebiscytowych”, które wpłynęły do GKKFiT, następujące filmy zdobyły miejsca:

	Ilość głosów
I „Suita polska”	— 1332
II „Śladem Byrcynowych wspominków”	— 988
III „Nałęczowska jesień”	— 771
IV „Zamarla turnia”	— 451
V „Niobe”	— 254
VI „Kwiaty z Zalipia”	— 251
VII „Cztery oblicza Mazowsza”	— 160

Zgodnie z zapowiedzią, wśród uczestników plebiscytu rozlosowano wiele nagród rzeczowych, ufundowanych przez GKKFiT, ZG PTTK i inne instytucje i organizacje turystyczne.

O CZYM RADZILI TURYSŤI MOTOROWI

W poprzednim numerze BI drukowaliśmy notatkę informującą o Zlocie Przodowników Turystyki Motorowej w Sulejowie. Obecnie zamieszczamy szersze omówienie dyskusji, opracowane przez aktywistę KTMot.

Przodownicy o sobie samych...

Blisko dziesięcioletniej rzeszy zorganizowanych w PTTK motorowców przewodzi grupa 270 przodowników turystyki motorowej. Aktywizacja tych ludzi, szersze wykorzystanie w działalności Okręgowych Komisji Turystyki Motorowej PTTK, a także dalsze podnoszenie kwalifikacji — to sprawy z ożywieniem dyskutowane na Zjeździe. Na zorganizowanych dotychczas 8 kursach centralnych i okręgowych przeszkolono ok. 600 osób, z których ok. 330, po zdobyciu srebrnej odznaki MOT, może uzyskać tytuł przodownika. Dotychczasowe doświadczenia skłaniają do wprowadzenia dwustopniowego systemu szkolenia przodowników turystyki motorowej: podstawowego — na kursach okręgowych, zaznamiających uczestników z terenem ich województwa i podstawowymi wiadomościami z zakresu metodyki krajoznawstwa i organizacji wycieczek przekazanymi głównie w toku zaję praktycznych. Absolwenci będą werbowani na kursy centralne, obejmujące problematykę ogólnokrajową. Dyskutanci postulowali obowiązek członkostwa i uczestniczenia w pracach okręgowych kolegiów przodowników turystyki motorowej.

W wyniku dyskusji postanowiono przeprowadzić weryfikację dotychczas mianowanych przodowników turystyki motorowej i opracować pełny wykaz przodowników, który zostanie dostarczony wszystkim placówkom PTTK.

Regulaminy, odznaki

Na naradzie przedyskutowano obszernie sprawę nowelizacji niektórych punktów regulaminu Motorowej Odznaki Turystycznej. Ogólnie można stwierdzić, że istnieje tendencja do liberalizacji regulaminu przy jednoczesnym zaostreżeniu kryteriów oceny dorobku turystyczno-krajoznawczego ubiegających się o tę odznakę. Postuluje się również dalsze wzmocnienie kontroli zapisów w książeczkach wycieczek na MOT oraz znaczne usprawnienie weryfikacji tych książeczek.

O imprezach — źle i dobrze

Wiele miejsca w programie Zjazdu poświęcono omówieniu zasad organizowania motorowych imprez turystyczno-krajoznawczych: zlotów, rajdów itp. Ostro atakowane były regulaminy niektórych imprez regionalnych, zakładające zbyt małe limity czasu na przejazdy, co uniemożliwia dokładne wypełnienie zadań krajoznawczych. Dyskutanci postulowali zniesienie systemu punktowania za liczebność poszczególnych zespołów uczestniczących w rajdach, a natomiast wprowadzenie premii za posiadanie i posługiwanie się indywidualnym sprzętem biwakowym (np. kocherami). Duży nacisk kładziono na staranne opracowywanie

treści zadań krajoznawczych dla uczestników imprez, jak również na sumienną realizację wszystkich punktów i świadczeń przewidzianych w ich programach.

Pilnie potrzebne - zainteresowanie prasy

Mimo wyraźnie chyba widocznego rozwoju, turystyka motorowa nie cieszy się większym zainteresowaniem naszej prasy, nawet tej wyspecjalizowanej. Najlepszym tego dowodem zupełny brak jej przedstawicieli na sulejowskim zjeździe. Ale nie można całej winy zwać na prasę. Propaganda turystyki motorowej wymaga zastosowania całego arsenału form i środków, a do tego konieczne jest m. in. pewne minimum sprawozdawczości, która jest bardzo niepełna i zaniedbana. Jak stwierdzono na zjeździe w usprawnieniu jej mogą wydatnie pomóc komisjom okręgowym wzmocnione i usprawnione organizacyjnie kolegia przodowników turystyki motorowej.

Przynajmniej raz w roku...

Według zgodnej oceny organizatorów i uczestników — zjazd sulejowski był bardzo pożyteczną imprezą. Umożliwił szeroką wymianę doświadczeń i poglądów, omówił wiele aktualnych problemów tej dyscypliny turystycznej w naszym kraju, wyłonił szereg interesujących koncepcji i ważnych postulatów.

Zebrało się spraw i problemów tyle, że nie zdołano omówić ich wszystkich. A są wśród nich bardzo ważne: program i formy współpracy z innymi organizacjami społecznymi, jak np. związkami zawodowymi, TRZZ, LOK czy Ligą Ochrony Przyrody (omówiono również pokrótce zagadnienie współdziałania z PZM), formy i metody prowadzenia wycieczek, problem zapewnienia turystom motorowym pomocy technicznej na najbardziej uczęszczanych trasach, współdziałanie ze służbą ruchu MO i ORMO w akcji dalszego podnoszenia stopnia bezpieczeństwa na drogach, cele i zadania turystycznych klubów motorowych PTTK i wiele innych. Zachęcamy wszystkich przodowników i działaczy turystyki motorowej do nadsyłania swych uwag i propozycji na wspomniane tematy — pod adresem Komisji Turystyki Motorowej ZG PTTK w Warszawie, ul. Senatorska 11. Postaramy się omówić je na łamach niniejszego Biuletynu.

Wydaje się, że pożyteczne byłoby chyba organizowanie (np. jesienią — po zakończeniu sezonu) narad międzywojewódzkich dla sąsiadujących ze sobą komisji okręgowych — w celu omówienia dorobku i doświadczeń z minionego sezonu oraz przygotowania wniosków i problemów na doroczny zjazd ogólnopolski. Systematycznie organizowane narady przodowników turystyki motorowej, przy perspektywicznym planowaniu ich tematyki, zapewnią stałe podnoszenie poziomu i dalszy, harmonijny rozwój naszej turystyki motorowej — turystyki jutra.

Wojciech Lucas

REGULAMIN ZŁOTEJ ODZNAKI PTTK

(dokończenie ze str. 3)

§ 8. Wnioski o wyróżnienie na posiedzeniu Kapituły referuje sekretarz lub któryś z członków Prezydium Kapituły.

§ 9. Kwalifikując poszczególne wnioski, Kapituła na swym posiedzeniu rozważa:

- a) czy spełnione zostały wymagania formalne ustalone regulaminem Złotej Odznaki,
- b) czy jest uzasadniona przyczyna wystąpienia o wyróżnienie,
- c) czy zostały określone w sposób jednoznaczny i wyczerpujący zasługi kandydata, stanowiące uzasadnienie wystąpienia o nadanie Złotej Odznaki,
- d) czy podane zasługi stanowią wystarczającą podstawę do nadania Złotej Odznaki.

§ 10. Sekretarz Kapituły odpowiedzialny jest za przygotowanie wniosków, zgodnie z wymogami § 9 niniejszego regulaminu.

§ 11. Sekretariat Kapituły Złotej Odznaki w swej pracy korzysta z urzędzeń i pomocy Biura Zarządu Głównego PTTK, które równocześnie prowadzi rejestr Złotych Odznak PTTK.

I. Zasady nadawania Złotej Odznaki

§ 12. Złota Odznaka PTTK może być nadawana osobom prawnym i fizycznym za szczególnie wybitne zasługi lub za wieloletnią działalność w dziedzinie rozwoju turystyki i krajoznawstwa.

§ 13. Złota Odznaka może być nadawana w szczególności:

- a) członkom PTTK,
- b) jednostkom organizacyjnym PTTK i innym instytucjom i organizacjom społecznym.
- c) osobom nie będącym członkami PTTK.

§ 14. Złota Odznaka jest nadawana:

- a) za wieloletnią oraz wybitną działalność społeczną w PTTK,
- b) za wybitne osiągnięcia w dziedzinie popularyzacji turystyki i krajoznawstwa.

§ 15. Do okresu działalności wymienionej w § 14 zalicza się również i prace w b. Polskim Towarzystwie Krajoznawczym i w b. Polskim Towarzystwie Turystycznym, bądź w innej organizacji turystycznej czy krajoznawczej. Przy czym prace te winny być poparte odpowiednimi dokumentami (dowód członkowskiej przynależności lub zaświadczenia dwóch świadków itp.).

§ 16. Odznaka może być nadana pośmiertnie.

II. Tryb nadawania odznaki

§ 17. Złotą Odznakę, zgodnie z § 32 Statutu nadaje Zarząd Główny, na wniosek Kapituły.

§ 18. Tryb nadawania Złotej Odznaki będzie uregulowany osobnym zarządzeniem Prezydium Zarządu Głównego PTTK.

IV. Wręczenie Złotej Odznaki

§ 19. Złotą Odznakę wraz z legitymacją uprawniającą do jej noszenia wręcza przedstawiciel Zarządu Głównego.

§ 20. Wręczenie Złotej Odznaki powinno mieć charakter uroczysty i powinno się odbywać w obecności aktywu społecznego.

V. Prawa osoby odznaczanej

§ 21. Osoby wyróżnione Złotą Odznaką mają prawo:

- a) udziału we wszystkich zebraniach statutowych PTTK z głosem doradczym,
- b) w imprezach PTTK, oraz
- c) korzystania ze schronisk, wypożyczalni sprzętu i innych udogodnień, będących do dyspozycji członków Towarzystwa z zastosowaniem zniżek określonych w odrębnych przepisach.

VI. Utrata praw do Złotej Odznaki

§ 22. Na wniosek Kapituły, Zarząd Główny PTTK może pozbawić osobę wyróżnioną prawa posiadania Złotej Odznaki w następujących przypadkach:

- a) jeśli nadanie Odznaki nastąpiło na podstawie fałszywych dokumentów,
- b) w razie wykluczenia osoby wyróżnionej z grona członków Towarzystwa, decyzją Sądu Koleżeńskiego,
- c) w razie skazania osoby wyróżnionej prawomocnym wyrokiem sądowym za popełnienie przestępstwa hańbiącego, względnie na karę dodatkową utraty praw publicznych lub obywatelskich praw honorowych.

VII. Postanowienia końcowe

§ 23. W przypadku zagubienia lub zniszczenia Odznaki, względnie legitymacji uprawniającej do jej noszenia, zainteresowany powinien zawiadomić Zarząd Główny PTTK, który wyda duplikat Odznaki i legitymacji na koszt zainteresowanego.

§ 24. O wyróżnieniu Zarząd Główny PTTK ogłasza w prasie turystycznej i powiadamia organ wnioskujący.

§ 25. Kapituła nie jest zobowiązana do ujawnienia przyczyn nie przedstawienia wniosku o nadanie Złotej Odznaki.

Regulamin niniejszy wchodzi w życie na mocy Uchwały Plenum Zarządu Głównego PTTK z dniem 1 czerwca 1963 r.

Z ostatniej chwili

VIII OGÓLNOPOLSKI RAJD PRZYJAŹNI „SZLAKAMI LENINA”

W Zakopanem w dniach 16—22.IX br. odbywał się VIII Ogólnopolski Rajd Przyjaźni „Szlakami Lenina”, organizowany przez PTTK i Związki Zaw. Wzięło w nim udział łącznie 4591 turystów, w tym 3368 turystów na szlakach górskich, 312 — na pieszych, 838 — motorowych i 74 kolarskich.

W niedzielę 22.IX o godz. 10.00 złożono wieńce i zapalono znicze przed pomnikiem Lenina w Poroninie, po czym do zebranych turystów (ok. 1000 os.) i mieszkańców przemówili: Sekretarz CRZZ — tow. Wiesław Kos i konsul radziecki w Krakowie — tow. W. Fabrikow.

Uroczyste zakończenie Rajdu i rozdanie nagród odbyło się w Za-

kopanem na Stadionie pod Krokwią, gdzie złożył meldunek z przebiegu Rajdu Prezesowi ZG PTTK kierownik Rajdu kol. Jaworski. Honorowymi gośćmi Rajdu byli: Przewodniczący GKKFiT Włodzimierz Reczek, Viceprzewodniczący CRZZ i Prezes ZG PTTK Piotr Gajewski, Sekretarz CRZZ Wiesław Kos, Viceprezes ZG PTTK Jerzy Przedziecki, przedstawiciele KW PZPR, WKZZ, WKKFiT z Krakowa i Zakopanego oraz działacze PTTK, LOK, LZS i innych organizacji społecznych.

Do zebranych na Stadionie 10.000 turystów i wycieczkowiczów przemówił Prezes ZG PTTK Piotr Gajewski, w serdecznych słowach dziękując turystom za wzięcie tak lic-

nego udziału w Rajdzie oraz podkreślając jego znaczenie i ciągły rozwój. Spotkanie urozmaiciły występy zespołu regionalnego „Podhale” oraz amatorskich grup muzycznych z Nowej Huty.

Puchar CRZZ po raz trzeci zdobyli turyści PTTK z Kombinatu im. Lenina w Nowej Hucie, puchar ZG PTTK — turyści motorowi zrzeszeni w Komisji Turystyki Motorowej Okręgu Krakowskiego PTTK, puchar WKZZ Kraków — turyści górscy z Oddziału PTTK Nowa Huta.

W przeddzień zakończenia Rajdu odbyła się przed Domem Turysty w Zakopanem uroczysta wieczornica poświęcona 90-leciu powstania Polskiego Towarzystwa Turystycznego.

ZAKŁADY PRACY — OBIEKTAMI TURYSTYCZNYMI

(dokończenie ze str. 2)

Pożądane jest urządzenie pomieszczenia wystawowego, w którym możliwe będzie przedstawienie historii zakładu, zilustrowanie profilu produkcji oraz jej rozmiarów, osiągnięć zakładu w zakresie socjalnym, postępu technicznego itp.

Podstawowym elementem przygotowania zakładu do zwiedzania jest wyszkolenie kadry przewodników zakładowych. Przewodnicy powinni zwłaszcza posiadać:

- odpowiedni zasób wiedzy technicznej, umożliwiający prowadzenie popularnego komentarza procesu produkcji,

- wiadomości o historii zakładu i jego osiągnięciach,

- znajomość metodyki oprowadzania grup wycieczkowych różnych środowisk.

Jak wynika z powyższego, pożądane jest, aby przewodnicy zakładowi rekrutowali się spośród personelu technicznego zakładów. W większych zakładach co najmniej 2—3 przewodników powinno znać języki obce, co umożliwi oprowadzanie wycieczek zagranicznych. Przygotowanie zakładu do zwiedzania oznacza także zapewnienie wydawnictw popularyzujących zakład, jego produkcję i osiągnięcia najlepiej w formie ilustrowanych składanek. Środkiem reklamy zakładu mogą być także różnego rodzaju pamiątki, np. miniatury wyrobów produkowanych w zakładach, znaczki, emblematy zakładu itp. sprzedawane zwiedzającym.

Zasadnicze znaczenie w realizacji programu przygotowania zakładu do zwiedzania ma sposób pokrycia związanych z tym kosztów. Zarządzenie Prezesa Rady Ministrów rozwiązuje ten problem polecając tworzenie funduszu zwiedzania z opłat, pobieranych od zwiedzających. Czasem jednak powstaje problem — zwiedzania nie można uruchomić, bo brak środków finansowych, a środków brak, bo nie ma zwiedzania i nie pobiera się opłat. Pomocą w tych wypadkach może służyć PTTK, rada zakładowa, a także fundusz reklamowy, który byłby refundowany w miarę wpływów.

Inny problem — to organizacja prac w zakładzie. Dyrekcja zakładu wydaje zasadnicze decyzje co do organizacji zwiedzania, ustala m. in. regulamin zwiedzania, nie zajmuje się jednak na codzień tą problematyką.

Całokształtem organizacji zwiedzania muszą zatem zająć się inne ogniwia działające w zakładach pracy. Najbardziej predestynowane do tej działalności jest koło zakładowe

PTTK. Leży to w programie jego działania, poza tym koło ma stały kontakt z oddziałem PTTK, który jest łącznikiem między zakładem pracy a turystami. Jeżeli na terenie zakładu nie ma jeszcze koła PTTK, działalności tej może podjąć się z kolei koło NOT lub rada zakładowa.

Do organizatora zwiedzania zakładu pracy powinno należeć:

- oznakowanie informacyjne trasy i konserwacja znaków,

- przygotowanie szkolenia przewodników oraz przydzielanie przewodników wycieczkom,

- przygotowanie wydawnictw o zakładzie oraz rozprowadzanie (ew. sprzedaż) tych wydawnictw i pamiątek,

- gospodarowanie zakładowym funduszem zwiedzania.

Przygotowanie zakładu do zwiedzania to jedna strona medalu. Drugą stanowi przygotowanie zwiedzających, a więc organizowanie wycieczek przybywających do zakładu. Organizatorem tym może być każda działająca w tym zakresie organizacja. Zarządzenie Prezesa Rady Ministrów ustala jednak zasadę pośrednictwa w organizowaniu przybywających wycieczek.

Pośrednikiem tym są oddziały PTTK. Na nich ciąży obowiązek informowania społeczeństwa o możliwościach zwiedzania zakładów, kontaktowania organizatorów wycieczek z zakładem pracy, inkasowania opłat za zwiedzanie i należności z tytułu wynagrodzeń przewodniczkich, dokonywanie rozliczeń z zakładem pracy i przewodnikami. Formą, która reguluje wzajemne stosunki między zakładem jako obiektem turystycznym a oddziałem PTTK — jako przedstawicielem zwiedzających — jest zawarta między tymi instytucjami umowa o udostępnieniu zakładu do zwiedzania. Umowy te, jak już wspomnieliśmy uprzednio, zostały zawarte przez 203 zakłady pracy.

Tyle relacji o podstawowych zasadach zwiedzania zakładów pracy. Na zakończenie kilka konkluzji:

1. Przygotowanie zakładów wytypowanych, lecz jeszcze nieudostępnionych, nie może się przeciągać. Zwiedzanie zakładów jest określona potrzebą społeczną, prawnie usankcjonowaną, o dużym znaczeniu politycznym i wychowawczym. Zakłady

pracy są zainteresowane zwiedzaniem nie tylko pośrednio — jako ogniwa społecznego systemu socjalistycznego, ale także bezpośrednio. Udostępnienie zakładu do zwiedzania jest także pewną formą reklamy zakładu, jego wyrobów lub pracy. Zakład może wykorzystać także zwiedzanie jako formę swych kontaktów z konsumentem wyrobów, badać opinię o swojej produkcji za pośrednictwem ankiety, zapisów do księgi zwiedzania itp. Przykład zakładów już udostępnionych przesądza możliwości udostępnienia także w stosunku do tych, które z tym zwlekają.

2. Zwiedzanie zakładów już udostępnionych nie rozwinęło się jeszcze w pełni. Przeciętna frekwencja wycieczek ogranicza się do kilku w ciągu tygodnia. Oddziały PTTK muszą wzmoczyć swą działalność informacyjną, szeroko oferować swe usługi w omawianym zakresie różnym organizatorom turystyki. Kluczem ta powinna mieć bardzo konkretny rzeczowy charakter, docierać do różnych środowisk. Wdzięcznym jej odbiorcą będzie zwłaszcza ludność wiejska oraz młodzież szkolna.

Natomiast koła NOT, jako zgrupowanie fachowców danego zakładu, powinny włączyć się do akcji przygotowania zakładu do zwiedzania, opracować regulamin zwiedzania, ustalić trasy wycieczkowe, dostosowane do poziomu grup zwiedzających, zapewnić bezpieczeństwo wycieczek na trasach.

3. Wśród zakładów udostępnionych do zwiedzania nie ma ani jednej kopalni węgla kamiennego. Min. Górnictwa i Energetyki jest zdania, że ze względów bezpieczeństwa kopalnia nie może być na stałe udostępniona. Natomiast są one bardzo atrakcyjne dla zwiedzających. W tej sytuacji wydaje się, iż nadszedł czas, aby śladem kopalni soli w Wieliczce utworzyć kopalnię — Muzeum Węgla Kamiennego.

Zwiedzanie zakładów znajduje się obecnie w stadium początkowym. Od dobrej woli i przedsiębiorczości Dyrekcji, rad zakładowych, kół NOT, kół i oddziałów PTTK, zależy jak szybko i w jakim stopniu stanie się ono powszechną formą współczesnego krajoznawstwa. Interes społeczny przemawia za tym, aby powszechne zwiedzanie zakładów nastąpiło jak najszybciej.

Biuletyn Informacyjny ZG PTTK — redaguje Kolegium
Wydawca: Dział Propagandy i Wydawnictwa Zarządu Gł. PTTK

Adres redakcji: Warszawa, ul. Senatorska 11 tel: 62488

wydaje: Agencja Wydawnicza „Ruch”

Nakład: 5000 egz.

Zakł. Graf. „Ruch” W-wa, zam. 1014-63 L-86